

Andrzej Garbarz

"Etyka życia seksualnego", Alojzy Marcol, Opole 1995 : [recenzja]

Resovia Sacra. Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej 2,
237-240

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ALOJZY MARCOL, *Etyka życia seksualnego*, Wydawnictwo św. Krzyża w Opolu 1995, ss. 221.

Trzeci tom serii Opolskiej Biblioteki Teologicznej, wydawanej przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, stanowi książka ks. prof. dr hab. Alojzego Marcola, *Etyka życia seksualnego*. Autor jest długoletnim profesorem teologii moralnej w Wyższym Seminarium Duchownym w Opolu, Kierownikiem Katedr teologii moralnej w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie i na Uniwersytecie w Opolu, obecnie Przewodniczącym Sekcji Polskich Teologów Moralistów.

Już we wprowadzeniu prezentowanej pozycji, Autor określając przedmiot swoich rozważań dokonuje pewnej krytyki współczesnego wychowania seksualnego i ukazuje szereg negatywnych czynników, które wpływają na świadomość i zachowania seksualne (s. 8-9). Przyjmując psychologiczną definicję integracji G.W. Allporta, która podkreśla wagę czynnika duchowego i religijnego w procesie integracji, ks. Marcol stawia sobie za cel przedłożenie, na ile to możliwe, syntezy zagadnień z zakresu *etyki życia seksualnego* (s. 11). Materiał został przedstawiony w 12 rozdziałach, z których każdy zawiera kilka szczegółowych punktów.

Dla zorientowania się w treści i układzie książki warto podać tytuły poszczególnych rozdziałów: 1. Zarys historyczny etyki seksualnej; 2. Soma-tyczny aspekt płci; 3. Psychiczny aspekt płci; 4. Osobowy wymiar płci; 5. Sens życia seksualnego; 6. Zjawiska wstydu seksualnego; 7. Znaczenie instytucji małżeństwa; 8. Cnota czystości; 9. Dziewictwo i bezżeństwo; 10. Odpowiedzialność moralna w młodości; 11. Odpowiedzialność moralna w małżeństwie; 12. Dewiacje seksualne. Układ ten jest zwarty i przejrzysty, pozwalający niemal od razu odnaleźć interesujące zagadnienie szczegółowe. Oprócz tego, cenną pomocą jest zamieszczony na końcu książki szczegółowy „Indeks rzeczowy” omawianych problemów (s. 217-221) oraz obszerna bibliografia zawierająca w części I Dokumenty Kościoła (s. 201-203) i w części II Opracowania (s. 203-216).

Z cytowanych pozycji i zestawu bibliograficznego widać, że Autor korzystał z bardzo bogatego materiału zawartego w publikacjach polskich i zagranicznych. W niektórych kwestiach oprócz literatury naukowej uwzględnił również ogólnie dostępne pozycje popularnonaukowe, a nawet dyskusje toczące się w prasie wokół spraw szczególnie kontrowersyjnych. Dla przykładu wymieńmy choćby „petting” (s. 137, przypis 26, w którym zacytowany jest miesięcznik „*Jestem*”), homoseksualizm (s. 192, przypis 19 - cytowany „*Gość niedzielny*”) czy aborcję (art. A. Grześkowiak, *Aborcja a polskie prawo*, „*Tygodnik Powszechny*”, nr 8 z dnia 19 II 1989, s. 8 i 7). Ponadto kilkakrotnie zostały przytoczone w przypisach wypowiedzi - przykłady dotyczące niektórych zagadnień, np. na temat szczerości w małżeństwie (s. 56, przypis 27, w którym za art. Z. Lwa - Starowicza, *Czemu służy szczerość?*, zamieszczonym w „*ItD*” 5 XII 1976, s. 30 zamieszczone są 2 listy czytelników dotyczące tej kwestii).

W ten sposób książka ks. Marcola nie jest suchym, akademickim wykładem, ale nabiera cech plastycznej narracji, która mocno i przekonująco uderza w świadomość czytelnika. Nie oznacza to bynajmniej braku argumentów racjonalnych. Wręcz przeciwnie, Autor analizując różne zachowania i postawy ludzkie w dziedzinie seksualnej oraz ich motywację podawaną przez ich zwolenników czy propagatorów, stara się obiektywnie przytoczyć możliwie wszystkie „za” i „przeciw”. Nie czyni tego jednak w sposób polemiczny. Często stawia jedynie czytelnikowi pytania, na które w świetle wywodów, powinien on wyrobić sobie własne zdanie.

Obszernie i precyzyjnie omówione są niektóre istotne zagadnienia. Bardzo cenny jest rozdział 4: Osobowy wymiar płci (s. 43), a zwłaszcza punkt 3 tego rozdziału zatytułowany „Pielęgnowanie miłości małżeńskiej” (s. 51). W punkcie tym ks. Marcol omawia trzy wymiary miłości, o które małżonkowie powinni stale dbać i je rozwijać. Na pierwszym miejscu stawia Autor *pielęgnowanie seksu*, w którym „nieodzowną pomocą jest dojrzała komunikacja, tj. umiejętność wyrażania własnych życzeń i oczekiwań” (s. 52). Bez tak pojętej komunikacji życie seksualne jest „nieme” i nie ma perspektywy rozwoju.

Kolejnym warunkiem jest *pielęgnowanie erosu i przyjaźni*, czyli „troska o odpowiedzialne kształtowanie całego obszaru międzyosobowego w małżeństwie” (s. 53). Troska ta przejawiać się powinna pośrednio przez wnoszenie do małżeństwa bogactwa zdobytych wartości duchowych. Stąd obejmuje ona okres przygotowania do małżeństwa, które powinno być możliwie wszechstronne. Bezpośrednia natomiast pielęgnacja erosu i przyjaźni oznacza: być i pozostawać atrakcyjnym dla partnera; troskę o wzajemne

zrozumienie i uznanie; kulturę wzajemnego odnoszenia się do siebie w życiu codziennym; gotowość małżonków do wzajemnego dopasowywania się; liczenie się z drugim, czas dla siebie; rozmowę, w której „partnerzy nie tylko mówią do siebie, ale ze sobą rozmawiają, to znaczy wzajemnie się słuchają i rozumieją” (s. 54-55). Przy tej okazji Autor omawia niebezpieczeństwo zerwania komunikacji w formie „cichych dni” oraz szczerości w małżeństwie (s. 56).

Powyższe warunki uzupełnione są przez *pielęgnowanie chrześcijańskiej caritas*. W punkcie tym ks. Marcol przytacza obszerny, ale piękny tekst Tertuliana z dziełka „*Ad uxorem*”, który bez komentarza pokazuje o jaki rodzaj miłości chodzi w chrześcijańskim małżeństwie (s. 57-58).

Warto zwrócić uwagę na rozdział 9: Dziewictwo i celibat. Zagadnienie celibatu kapłańskiego Autor analizuje na szerokim tle, z punktu widzenia socjologicznego, psychicznego, historycznego, biblijnego i teologicznego (s. 110). Psychologiczne motywy bezżeństwa mogą być negatywne i pozytywne. Pierwsze ukazał Marc Oraison wskazując na następujące typy ludzi: „maminsynek”, typ Don Juana, tzw. *duce* czyli przywódcy, skłonność homoseksualna (s. 112). Pozytywne natomiast można streścić jako „odkrycie możliwości dojścia do pełnego rozwoju osobowego i do zrealizowania swojego człowieczeństwa także poza małżeństwem, przy równoczesnym uświadomieniu sobie, że mogło by to równie dobrze nastąpić w małżeństwie” (s. 113).

Omawiając zagadnienie celibatu z punktu widzenia historycznego i biblijnego ks. Marcol obszernie przytacza w przypisach oficjalne wypowiedzi Magisterium Kościoła na ten temat i podaje bogatą literaturę przedmiotu (por. s. 114-122). Teologiczny punkt widzenia Autor podaje za encykliką Pawła VI „*Sacerdotalis caelibatus*” (1967). Najpierw przytacza zarzuty podnoszone przeciwko prawu celibatu (s. 122), następnie argumenty na rzecz celibatu, a mianowicie argument chrystologiczny, argument eklezjologiczny i argument eschatologiczny (s. 122-123), wreszcie próbuje odpowiedzieć na zarzuty (s. 124-125).

Trzeba jeszcze podkreślić zauważone niektóre bardzo szczegółowe, a współcześnie aktualne problemy, którymi zajął się Autor omawianej książki. Odnotujmy takie zagadnienia jak: nudyzm (s. 78-80); czystość wdowia (s. 106); AIDS a moralność (s. 149-156); zapłodnienie pozaustrojowe (s. 169-176); zdrada małżeńska (s. 177-180). Na szczególną uwagę zasługuje cały rozdział 12: Dewiacje seksualne. Zostały w nim omówione następujące kwestie: prostytutka (s. 181), pornografia (s. 182-184), seks grupowy (s. 187), homoseksualizm (s. 188-194), kazirodztwo (s. 195-197).

Jak zaznaczył jednak sam Autor: „Nie znalazły się w ramach opracowania inne ważne i interesujące zagadnienia, jak np. stosunki między rodzicami a dziećmi, a także różne aspekty życia małżeńskiego, jak choćby sprawa rozwodów. Nie poruszono też zagadnienia kryzysu norm. Wiąże się ono w sposób daleko idący z kryzysem autorytetów” (s. 199). Mając to na uwadze trzeba stwierdzić, że lektura książki ks. prof. A. Marcolà jest pasjonująca. Pozwala bowiem na uporządkowanie wielu obiegowych pojęć i szerokiego spojrzenia na sferę życia seksualnego. Współczesny język, jakim posłużył się Autor, czyni rzecz całą zrozumiałą nie tylko dla specjalistów, ale też dla „poszukujących sensu i czekających odpowiedzi” (s. 200). Życzyć by tylko należało, aby po książkę tę sięgnęło jak najwięcej czytelników.

Ks. Andrzej Garbarz